

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Pozdravljeni, možje in mladeniči!

Od vseh strani prihajajo poročila, da se bodo naša bralna, izobraževalna in delavska društva dne 3. in 4. septembra po svojih zastopnikih v velikem številu udeležila poučnega shoda „Slovenske krščansko-socialne zveze.“ Najbolj razboriti možje in mladeniči izmed našega ljudstva bodo prihiteli v Maribor, da se tukaj skupno vnamajo za nadaljno izobrazbo. Kmetijski in delavski stan iz cele Slovenije bo po svojih zastopnikih zbran dne 3. in 4. septembra v Mariboru. Vsem izročamo iskrene, bratske pozdrave!

Namen našega sestanka ni, da pokažemo, kako mnogobrojna je že krščansko-socialna četa na Slovenskem, namen ni, da vznemirjamo s svojim nastopom drugomisleče in inonarodne ljudi, namen našega sestanka je marveč visok in resen. Nevednost je najdražja roč, pravi slovenski pregovor. To so dobro vedeli domači in tuji nasprotniki našega kmeta in delavca, zato so storili vse, da ga obdržijo v socialni in politični nevednosti. Ali šole-poučevalnice ne izvirajo vse iz nagiba, da se našemu ljudstvu sicer vcepi pomanjkljivo jezikovno znanje, a vsako drugo znanje se mu zabrani? In domači neprijatelji našega kmeta in delavca, kdaj so prišli k njemu? Kadar so ga rabili za poveljevanje kake veselice ali zabave! A da bi šli med ljudstvo, ga poučevali, izobraževali in navduševali za kolikor možno vsestransko izobrazbo, za to jim je bil naš

kmet in delavec prenzek. V krščansko-socialni organizaciji je drugače! Tukaj se stan ne sramuje stanu, vsi smo si bratje, vsi novi enega naroda. Kdor več zna, mora storiti, vsak pa je dolžan delati za svoje bližnjega posvetni in prosvetni blagor! Glavno ravnilo v krščansko-socialni organizaciji je, da se narod ohrani le, če ostane moralen in postane zelo izobražen, in po tem se mora uravnavati vse delovanje.

Pozdravljeni tedaj, slovenski možje in mladeniči, ki boste s svojo udeležbo na shodu dne 3. in 4. septembra pokazali, da spoznavate visoki in pošteni namen krščansko-socialne organizacije in da ga tudi odobrujete. Še enkrat nam gorko pozdravljeni!

Mir je sklenjen.

Vojska, ki se je lani 8. februarja začela pred Port Arturjem, se je končala dne 29. t. m. v severno-ameriškem mestu Portsmouth. Tam so se, kakor že znano, že dalj časa posvetovali ruski in japonski odposlanci, kako se naj sklene mir med Rusko in Japonsko. Rusijo je zastopal minister Witte, Japonsko pa baron Komura. Dne 29. avgusta so se zjedini o mirovnih pogojih in brzogaj je po celem svetu raznesel vest: Mir je sklenjen!

Ruski narod bo vsprejel to vest z različnimi čustvi. Rusi sicer dosedaj niso imeli na subem povoljnih vspehov, na morju pa neverjetno nesrečo, a vendar na korist Rusije bi bilo, ako bi se vojska nadaljevala. Japon-

ska bi se lahko z nadaljevanjem vojske popolnoma izstradala. Ljudi ni imela več, da bi postavila nove čete na bojišče, a tudi denar je prihajal od prijateljskih ji držav vedno redkeje, tako da se je bilo bati, da bo Japonska denarno kmalu popolnoma uničena. In vendar so se Rusi začeli pogajati o miru.

Bolj nego sovražnika na bojnem polju, bala se je Rusija v zadnjem času — svojih lastnih sinov. Zadnja pomorska bitka pri Cusi je bila za Ruso izgubljena, ker so se pomorščaki spuntali proti svojim poveljnikom. Na Črnem morju so pometali pomorščaki častnike v morje, ali pa jih spravili siloma na suho ter sami poveljevali ladijam. Iz različnih mest se je slišalo, da se vojaki puntajo. S takimi vojaki, ki ne ubogajo svojih poveljnikov, je nemogoče zmagati. Še prej pa, nego se je začelo puntanje med vojaštvom, slišali smo o delavskih puntih in nemirih po različnih mestih in krajih. In delavce je podpiralo vse meščanstvo, razven uradnikov, ki zaradi svoje brezvestnosti in goljufivosti uživajo med ruskim narodom splošno zaničevanje in o katerih se ve, da so bili ravno oni krivi prvih neuspehov v vojski, ker so tukaj mislili bolj na svoje žepe, nego pa na korist in ugled države. Domači sovražnik je torej prisilil Rusijo, da je podala Japonski roko in sklenila mir.

Japonska se lahko veseli, da je Ruska sprejela mir. Za to je tudi v vse privolila, kar so ruski zastopniki zahtevali. Ti uiso hoteli izročiti ladij, ki so se zatekle v mednarodne luke, Japonska se je udala. Ruska ni hotela plačati vojne odškodnine, Japonska se je udala. Japonska ve, da bi ji nadaljevanje vojske le škodovalo, za to ni napela strun pri sklepanju miru. Saj itak dovolj dobi

LISTEK.

Od nas . . .

Tam za župno cerkvijo stoji staro, krog in krog s sadnim drevjem obdano poslopje. Krito je z opeko, okna so velika, nezamrežena; na načelni strani se vije krog vrat bršlin, ki je v zelo slabem stanu in kaže, da raste tu le kot nepotrebna stvar, katere ne odstranijo, ker se pač ne ljubi imeti nikomur tega opravila.

Da, staro je to poslopje, in čudo je le, da še stoji pokonci; velike njegove razpoke kažejo, da si pač želi stensko zidovje spremeniti obliko, katero je ustvarila pred davnim zidarjeva roka.

V tem poslopiju smo uživali mi prve vire naše šolske vzgoje. Tu nas je učil dobri in skrbni učitelj čitati in pisati; tu nas je učil gospod kaplan verskih resnic, nas pripravljal za prvo spoved in za prvo sv. obhajilo.

Ali čas teče! Iz šolarčkov, ki so zajemali tu svojo učenost, so postali možje, postali so starčki. Z njimi se je staralo tudi šolsko poslopje.

Nekega dne so se zbrali župljani pri Kordrasu ter sklenili, da sezidajo novo šolsko poslopje, češ, staro je že prestaro in nerabno.

In zrastle je kmalu hiša tam ob cesti z napisom: „Šola“. Stoji nekako sredi cele župnije, da se ne more pritožiti nihče; niti mlinarji iz Most in ne ribiči iz Studencic, da imajo njihovi otroci dalje v šolo kot oni iz drugih vasi.

Staro šolsko poslopje imenujejo odslej „staro šolo.“ Tu sem se je preselila Dolenčeva Neža. Trguje s poštenim domačim suktnjem ter redi eno kozico in kokoši. Če omenimo še starega belega mačka, ki prede v zimskih večerih za pečko, medtem ko vrti Neža kolo-vrat — smo omenili menda vso njeno družino.

Delati menda ni treba veliko Dolenčevi Neži; seveda ne sedi s prekrižanimi rokami pri mizi ter ne gleda v božji dan skozi okno — ne, tega nismo hoteli reči. Vedno ima dosti opravila; sedaj brnja v kuhinji, sedaj pri kozici v hlevu, sedaj odide zopet na njivico.

In dobro se godi Neži! Sama pravi, da si ne želi drugega na tem božjem svetu, kot srečno smrt in potem — kaj bi vam pravili!

Pa kako bi se ji tudi ne godilo, saj ima dobrega in hvaležnega sina, ki skrbi za njo ter ji lajša njena stara leta.

Ali vedno ni bila Dolenčeva Neža v tem poslopiju; seveda ne, ker so jo uporabljali za šolski pouk — tega mi ni treba praviti. Vendar mi bodi dovoljeno pripomniti, da tudi srečna ni bila Neža tako nekaj kot je sedaj.

Ko smo trgali še mi hlače na klopih „stare šole“, je gostovala Neža s sinom Janezom sredi vasi pri „Čuku“. Po zimi je predla pridno volno, po leti je hodila delat, kdor in kjer so jo pač potrebovali. Delala je povsod, da so jo bolele večkrat roke zvečer ter ji jemale potrebni spanec. Tega pa ni smela potožiti nikdar sinu; kajti on ji je že tako vedno prigovarjal, naj se ne muči in ne dela tako hudo, saj prislnži on toliko, da se bosta lahko preživela oba. — Ali mati ni hotela, da bi se mučil in trpel le sin, češ, saj sem vajena dela od mladega, kaj bi lenarila.

Janez se je izučil v mladosti mesarske obrti. Toda ni imel veselja do tega posla; sprva je služil pri mojstru, opustil pa je kmalu to službo ter pričel zahajati v tovarno na delo.

Vstajal je zjutraj, ko so zapeli prvič petelini; zavrel si je mleko ali skuhal žgance, kakor je bil pač lačen. Nato je odšel v eno uro oddaljeno tovarno, z vrčkom v roki in s kosom krnha v žepu, kar bo zaleglo za opoldan; zvečer se pa vrne itak domov.

Prigodilo se je, da je zadremal večkrat v postelji dalje, kot je bilo potrebno. Tedaj je pač hitel in hitel, da pride o pravem času k delu. Toda uprav tedaj mu je nagajalo kakor nalašč v kuhinji: lonček z mlekom se mu je prevrnil; treske niso hotele goreti, in vča-